

cōnsentiō

Forening for særligt tilrettelagte ungdomsuddannelser

Faglig stolthed og pædagogisk professionalisme

Torsdag den 1. oktober 2015
Kl. 09:50 til 11.45

Severin Kursuscenter, Middelfart
STU-konference:

Iben Valentin Jensen

- folkeskolelærer 1991
- cand. pæd. i pæd.
- master i professionsvejledning
- lektor på Videncenter for Pæd. og Formidling/
ansvarlig for de frie skoler
- speciale i livsoplysning og folkelig oplysning
- redaktør af Nyt Askov (www.nytaskov.dk)
- www.ibenvalentin.com

Pædagogikken er et fænomen

”Den almene pædagogik (...) beskæftiger sig med at forstå og bestemme, hvad der er grundlæggende, fundamentalt, altså alment, i pædagogikken.

Den beskæftiger sig med, hvad den tyske almenpædagogiske forsker Klaus Pranges kalder pædagogikkens trivialiteter, hvormed der menes noget ”... *man ikke på fornuftig vis kan bestride, hvis blot man ser rigtigt efter ...*” (Prange, 2000: 21-22).”

(Leo Komischke-Konnerup ”Mellem individ og samfund . Nogle almene pædagogiske synspunkter”, Tidsskriftet *Kognition og Pædagogik*, efteråret 2014)

Indhold

- 1) Fænomenet pædagogik
(praksisfællesskab)
- 2) Forskning (almenpædagogisk)
- 3) 7 didaktiske/13 pædagogiske
professionelle pointer
- 4) Oldish but Goodish
- 5) Den pædagogiske professionen i dag!
(Dialoggrupper derhjemme)

Formål:
Find et fælles didaktisk sprog!

Hvordan får vi faglig stolthed og god kollegial sparring som underviser og vejleder?

....Det gør vi bl.a., når vi har et fagsprog for vores kerneydelse og det, som vi gør og tænker!

Start!

Almen pædagogiske og i didaktiske positioner:

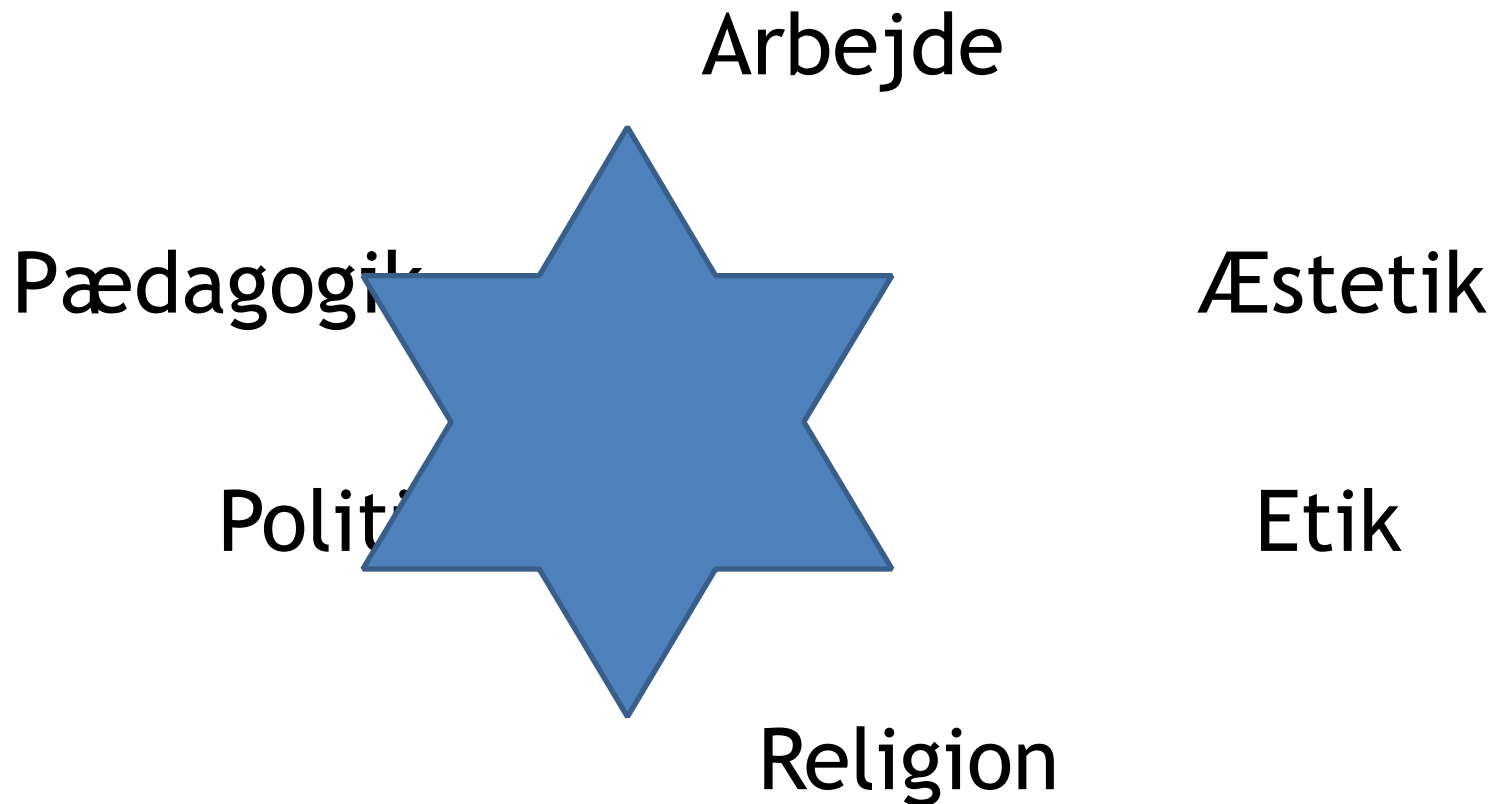
Vi fødes to gange:
biologisk og pædagogisk

Dyr styres af instinkt (natur)

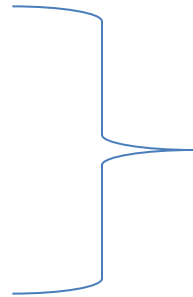

Mennesket har praksisformer (kultur):

Humanisme + demokrati:

- Valg
- Ansvar
- ik)
- Vilje

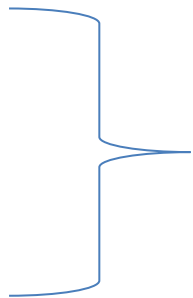
Praksis

in-determinanter:

(pædagogik, etik :

dilemmaer....spørgsmål

- Arv
- Miljø
- logi)

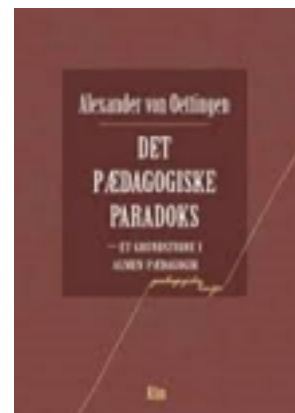
Instinkt

determinanter:

(biologi, psykologi: -

forklaringer.....svar

Pædagogisk paradoks

”Opdragelsesparadokset beskriver således vejen, hvor barnet langsomt lærer, at det for at være myndigt må lære at indoptage den *ydre* tvang i form af fælles love og regler og formulere dem til en *indre* tvang i form af en personlighed, der selv kan indse den moralske pligt.”

(Alexander von Oettingen, *Det Pædagogiske Paradoks*, side 50)

Pædagogisk praksis

- Omgang med ikke-viden
- At måtte eksperimentere
- Tro og tvivl mere end sikker viden/
metoder, der virker

Ulig teori

Praksis $\neq$ Teori

Pædagogisk praksis/profession

Praksis

Konkret

Abstrakt

Handlen

Reelle

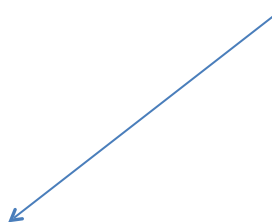
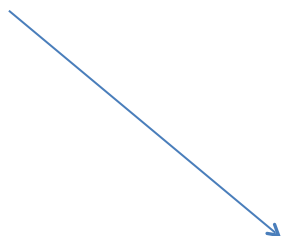
Formelle

Lavstatus

Højstatus

Teori

Lov

Sammenhæng, mening

Dynamisk dinosaur

Almenpædagogisk forskning!

(Leo Komischke-Konnerup)

Skolefag er dannelsesfag, ikke universitetsfag !

(vise, spørge, opfordre)

- *Kan derfor være alt muligt skolefag, konstrueret til formålet*

”Vellykket undervisning er ikke et naturprodukt.”

(Pædagogik og professionalitet, Klim, 1998, E L Dale, side 256)

Pædagogisk praksis' 4 kendetegn:

- forudsætter altid, at eleven allerede kan lære
- vil altid også formidle noget til eleven
- foregår altid i nogle bestemte sammenhænge og har tilsvare pædagogiske former
- er altid modsætningsfyldt og eksperimenterende

2 citater:

”Skolens fællesskab er pædagogisk og består af undervisning og samvær. Når den unge opfordres til at deltage i skolens fællesskaber, er det i princippet altid, fordi den unge skal lære noget gennem denne deltagelse. Der er altid en pædagogisk intention.

Det betyder, at det på forhånd er forsøgt fastlagt, hvilke oplevelser og erfaringer den unge skal have mulighed for at få og dermed også altid, hvilke hun ikke skal få. I den forstand er skolens fællesskaber altid kunstige eller arrangerede ”

”De elever, vi møder på SL-skolerne, har for det meste også været udsat for årelange nederlag i forbindelse med skole og undervisning. De har ikke blot *ikke lært* det, andre har lært i skolen, men de har tilmed ofte *lært, at de ikke kan lære*.

En traditionel skoles ofte bogligt-abstrakte undervisning og tilhørende sorteringsmekanismer har nægtet disse elever adgangen til at medvirke i deres egne læringsprocesser - og det har sat sig tydelige spor. Ikke blot i forhold til elevernes forventninger til skole og undervisning, men i høj grad også i elevernes forståelse af sig selv som mennesker, der er i stand til at indgå i menneskelige fællesskaber.

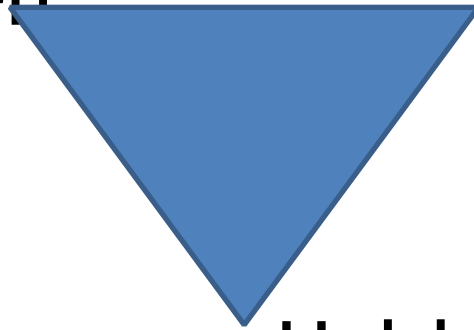
Pædagogisk set er eleverne derfor handicappede i en mere omfattende forstand I den forstand kan man sige, at dumhed skal læres - for en nærmere indføring i denne problematik”

Faglighed - myndighed

(Vise....spørge....opfordre)

Viden

Kunnen

Holdninger

Perspektiver på en særegne pædagogik/didaktik

1)/1: Individualisering kontra fællesskab

1)/2 Kritik af dyrkelsen af individet

John Krejsler
Redaktør/forord

Steiner Kvale
Norsk professor i
pæd. psyk -2008

1)/3 Konsumpædagogikkens hovedtemaer

- eleverne lærer, at som elever og forbrugere er de selv og deres individuelle behov i centrum
- eleverne lærer som frie forbrugere at følge deres egne frie valg - og at kunden altid har ret
- eleverne lærer at begå sig i et intimideret offentlig rum, at leve med deres private følelser og motiver som åbent tilgængelige

(John Krejsler (red), Pædagogikken og kampen om individet, Kritisk pædagogik, ny inderlighed og selvets teknikker, HRF 2004, side 38 : Steiner Kvale, Frigørende pædagogik som frigørende til forbrug)

2) Skolens myndiggørelse kontra samfundets mangel på rummelighed

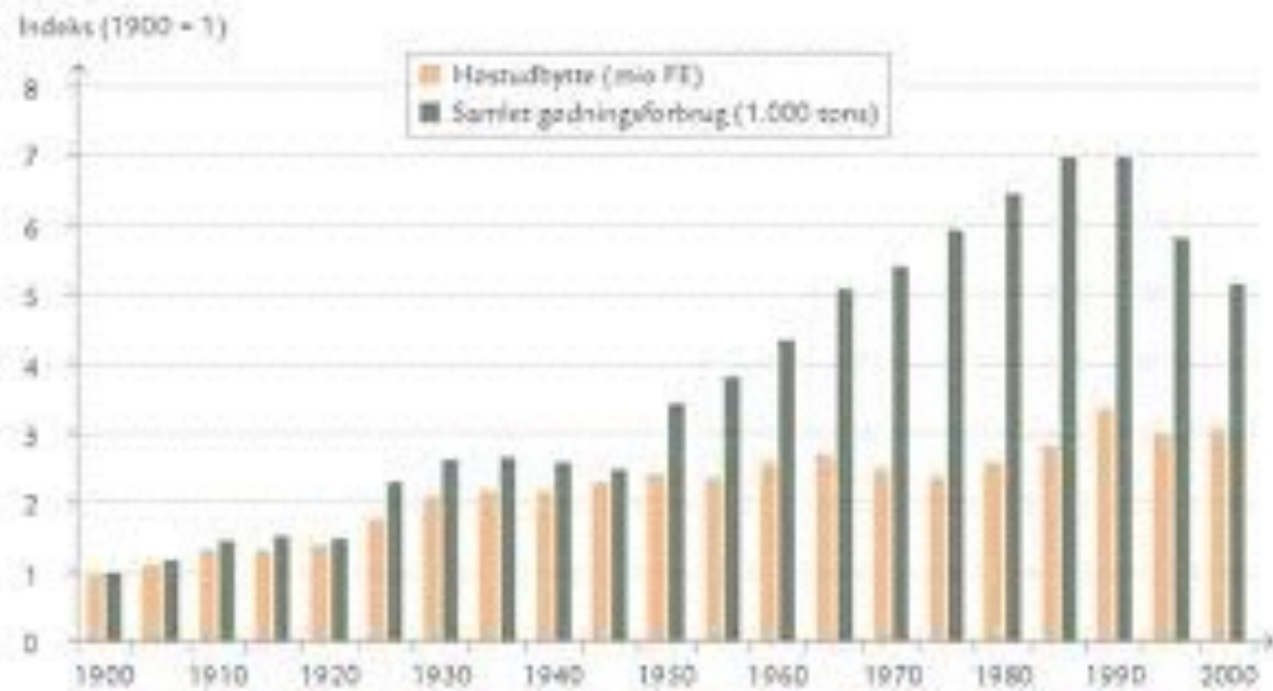
3) Undervisningens abstrakthed kontra dagligdagens "konkrethed"

4) Dannelse kontra nyttetænkning

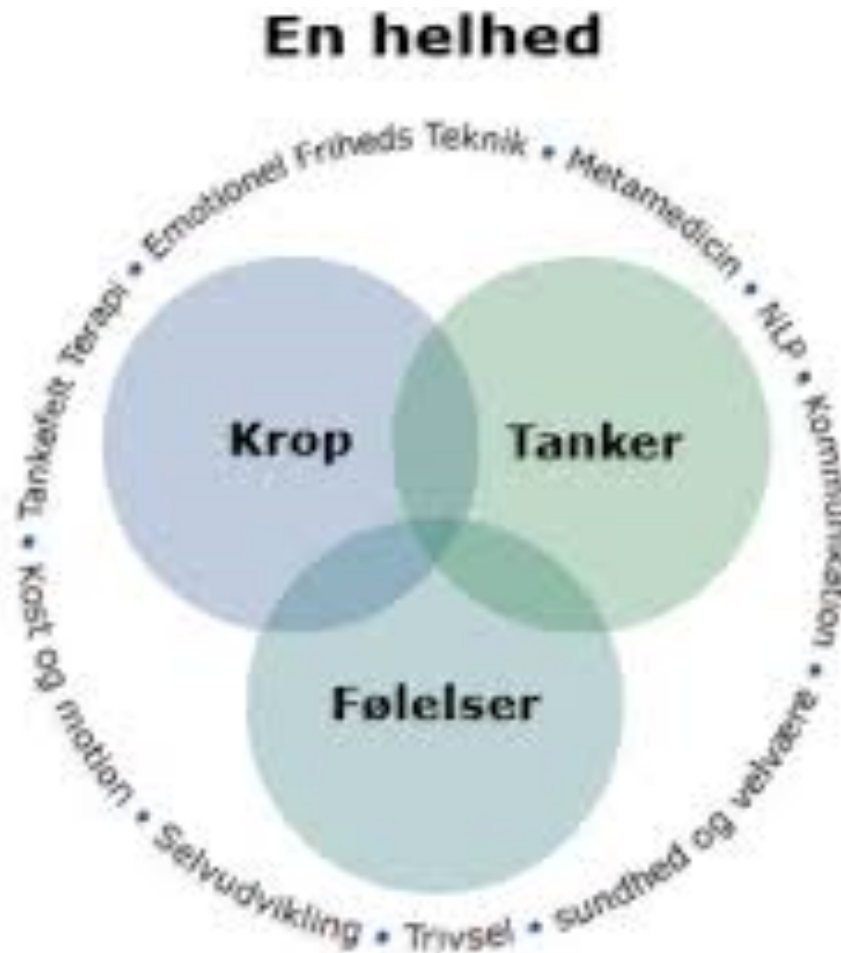

5) Specifikke videnskabelige

6)/1: Synlig dokumentation
helhedsorienteringen

kontra

6)/2 Fast-flydende samfund

Fra det faste : dannelse, fællesskaber, fornuft, sammenhæng og morale-nytte-forhold (filosofi/teologi/pædagogik/etik)

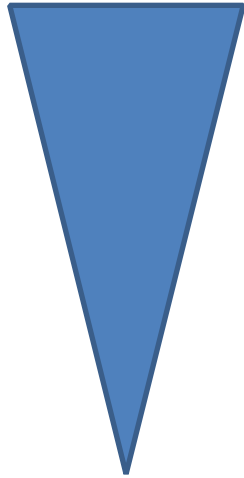
Til det flydende : fragmenteret, facebook binær (på/ikke på) køb & smid ud, konstant goddag (innovation), smertefrie farvel og fleksibilitet (psykologi -jahat og kognitiv positiv terapi -og sociologi)

Konklusion : Ikke fornuften (indre rationalitet), der giver sammenhængen, men metoden (ydre enshed), der er gennemgående.

7) Livsoplysning kontra akademiske dyder

Menneske.
begreber

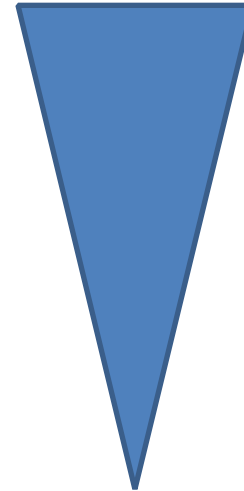
sag/livet

fagpersonlighed

elev

fag/

ekspert-i-metoder

konklusion

PROCES - PRODUKT
ABSTRAKT - KONKRET
SYNLIGHED - USYNLIGHED
FÆLLESSKAB - INDIVID
TEORI - PRAKSIS
MÅLBARHED - MÆRKBARHED
ABSOLUT - RELATIVT
PERSONLIGT - PRINCIPET
MÅL - MIDLER
TRYGHED - UDFORDRING
NÆRHED - DISTANCE
TVANG LYST

.....

Stemtheden og bevidstheden

(mundtlig praksis og skriftlig dokumentation)

13 pædagogiske professionelle kendetegn
(ifølge 150 års pædagogisk viden og forskning)

13

Find din faglige stolthed !

2) Fortid, nutid og fremtid

(sammenhæng, fortælling, personlighed, mening, fornuft)

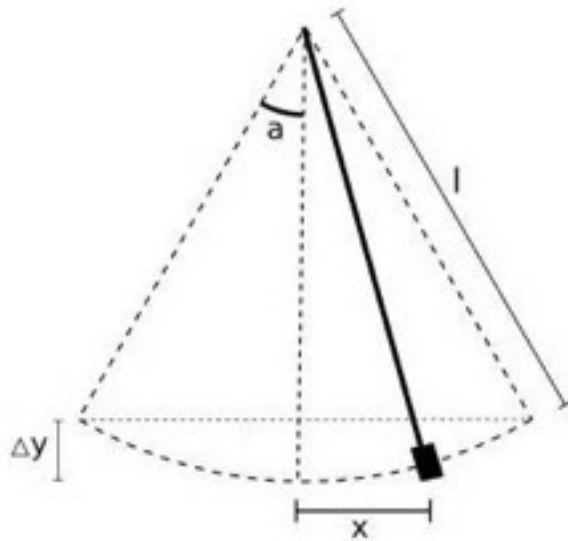

3) Pædagogikkens finger (vise, spørge, opfordre)

4) Pædagogisk kardinalpunkt

Bildsamkeit - fri selvvirksomhed
(Dannes og danner)

5)/1 Den didaktiske rationalitet

(hvad, hvordan og hvorfor ?)

5)/2

”Som lærer underviser man ud fra vedtagne tjenesteforskrifter. Som didaktiker står man i et reflekteret forhold til forskrifterne, blandt andet for at kunne udøve offentlig kritik af dem. Professionalitet i skolen som organisation kræver, at lærerne bliver tilkendt retten til at være didaktiker”

(Erling Lars Dale, Pædagogik og professionalitet, Klim, 1998, side 73)

6) Pædagogisk formål

(elevens myndighed/personlige ansvar)

7) Pædagogisk provins (pege mod fremtiden)

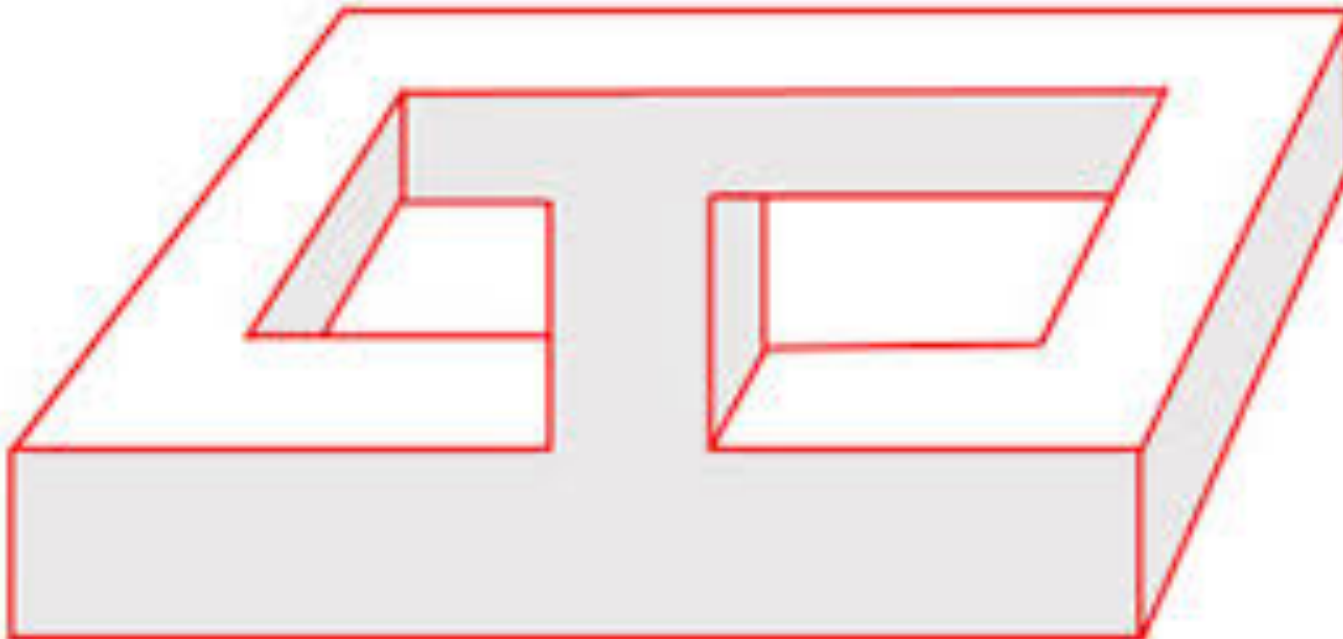

8) Pædagogisk praksis (ikke instinkt)

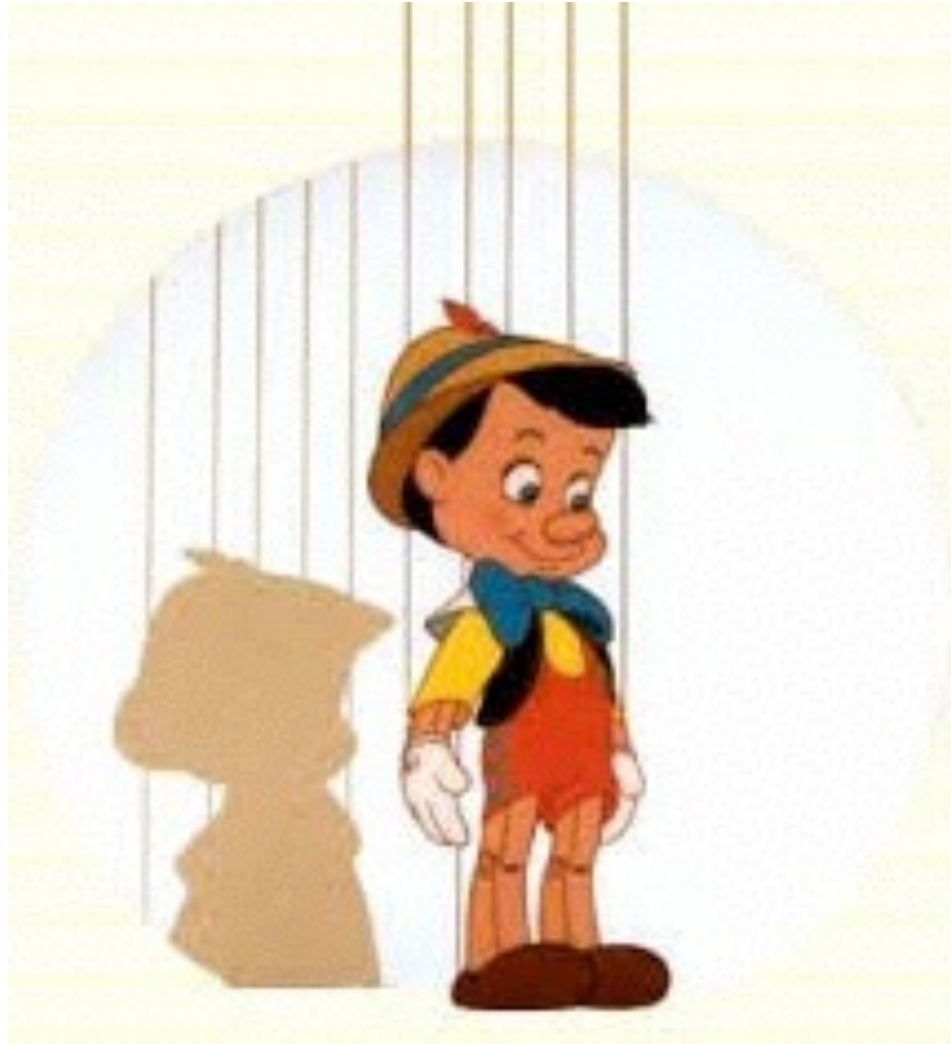

9) Pædagogisk paradoks

...tvinge til frihed (v. insistere på læringsnaturen)

10) Pædagogisk tvang (...hvis ingen vilje)

11) Pædagogiske difference (teori & praksis forskellige fænomener)

12) Pædagogisk skøn
(vurdere forhold mellem teori og praksis etc.)

13) Pædagogisk dobbelthed (etik - politik)

ETISKE KRAV

POLITISKE
KRAV

- 1 Professionalitet som omgang med ikke-viden (læring, potentialer, fremtiden usynlig)
- 2 Fortid nutid og fremtid (sammenhæng, fortælling, personlighed)
- 3 Didaktikkens finger (vise, spørge, opfordre)
- 4 Den didaktiske rationalitet (fornuft/også normativt og ikke måling)
- 5 At fortolke forskrifter (loven skal fortolkes)
- 6 Pædagogisk formål (skal altid føre til myndighed/personlig ansvar)
- 7 Pædagogisk provins (pege mod fremtiden)
- 8 Pædagogisk praksis (tænke og gøre, som ikke-instinkt)
- 9 Pædagogisk paradoks (tvinge til frihed, insistere på læringsnaturen)
- 10 Pædagogisk tvang (hvis ingen vilje)
- 11 Pædagogiske difference (teori-praksis kan aldrig være det samme)
- 12 Pædagogisk skøn (vurderer forhold mellem teori og praksis etc)
- 13 Pædagogisk dobbelthed (etik - politik)

Skolen handler om, at den unge:

- kan møde omverdenen, og udvikle *"fornuftighed, selvbestemmelsesevne, tanke- og handlefrihed"* (Klafki)

- kan få muligheden for at udvikle *"kommunikation af idealer, håb, forventninger, normer og meninger"* (Dewey)

- kan opdrages til strukturerede fællesskaber, så *mennesket lærer at handle som menneske*
I arbejdet bliver mennesket menneskeligt" (Komischke-Konnerup).

Oldish but goodish

Nogle gamle klog "røvhuller"!

”Det betyder for Herbart, at opdrageren må prøve ’ gennem fornuftige forsøg og opmærksomhed’ at finde frem til, hvad der er muligt og hvad ikke og hvordan det, som er muligt, også kan lade sig realisere”

(Herbart, Det pædagogiske paradoks, Oettingen, Klim, side 84)

”Selvom opdragelse er at fremkalde og lede selvvirkksomheden i overensstemmelse med det gode, kan den dog i yderste konsekvens kun prøve sig frem, da den må tage hensyn til *ubeslutsomheden* i barnets forudsætninger.

Ubeslutsomheden betyder, at det først i selve processen viser sig, både for den voksne og for barnet selv, hvad barnet engang vil evne og kunne.”

(Schleiermacher, Det pædagogiske paradoks, Oettingen, Klim, side 62)

Barnets naturlige evne til at lære er ikke bare dets evne til at lære bestemte færdigheder eller nå frem til en bestemt erkendelse, men samtidig dets *evne til at udvikle evner*.

Hvor grænsen ligger for, hvad barnet ville kunne og ikke kunne lære, er et åbent spørgsmål, der ikke på forhånd afgøres pædagogisk eller psykologisk

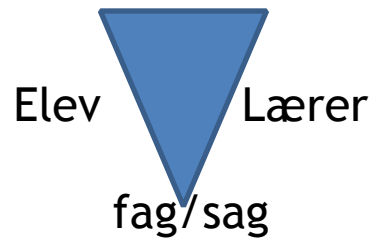
”Vi ved ikke, hvilke muligheder der ligger i vor natur, og hvad enhver af os derfor kan udvikle sig til”

(Rousseau, Det pædagogiske paradoks, Oettingen, Klim, side 24)

”Det, opdragelsen således kan, er at *tilrettelægge eksempler*, der er bundet til sagen, for derved at opfordre barnet til selv at tage stilling og at handle”

(Kant,, Det pædagogiske paradoks, Oettingen, Klim, side 47)

”den opdragende undervisning på den ene side må gøre verden tilgængelig for barnet, således at barnet opnår erkendelse, og på den anden side må opfordre barnet til deltagelse, i betydningen at tage stilling.”

(A. v. Oettingen, Det pædagogiske paradoks, side 89)

Erfaring og begreber

(Wolfgang Klafki)

Subjektive erfaringer
begreber

Eleven/Mennesket
sage

det andet

Faglige

Omverden/

rel/

Den pædagogiske profession i dag!

Sammenhæng, mening, fornuft, ”fast” struktur....

Immanuel Kant (1724-1804)

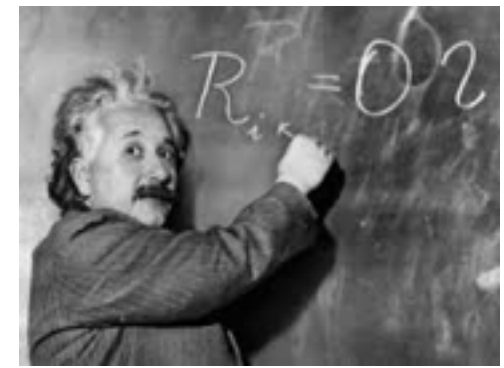
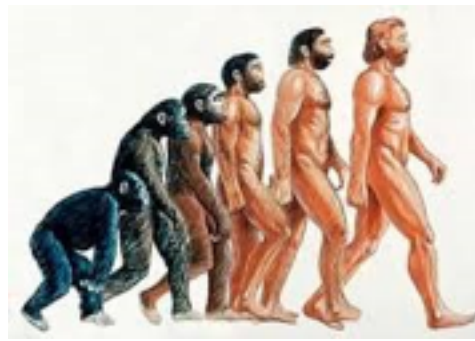
”Oplysning er menneskets udtræden af det selvforskyldte umyndighed. Umyndighed er en manglende evne til at bruge sin forstand uden andres ledelse. Denne uduelighed er selvforskyldt, hvis årsagen er en mangel, ikke ved forstanden, men ved beslutsomhed og mod til at bruge forstanden på egen hånd; derfor er oplysningen valgsprog: ’Hav mod til at bruge din forstand’”

Videnskabelige metoder

”Syntesen mellem teori og praksis får lov til at foregå i den enkelte lærerstuderendes eget hoved. Det er ikke godt nok, når vi faktisk har veldokumenteret viden om og metoder, der kan vejlede lærerstuderende og lærere i differentiering af undervisningen på kyndig vis. Det er det, vi ser i Canada og Singapore. ”

(Er dansk læreruddannelse under internationalt niveau? /
Claus Holm, interview med Jens Rasmussen, I:
Asterisk Nr. 53 (2010). - S. 21-23)

2000 § 1

Uddannelsen har til formål at uddanne lærere til Folkeskolen og tillige at give et grundlag for anden undervisning.

Stk. 2:

*Uddannelsen skal give de studerende den faglige og pædagogiske indsigt og praktiske skoling, der er nødvendig for at kunne virke som lærer, og skal bidrage til at fremme de **studerendes personlige udvikling** samt bidrage til at udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund*

2003 § 1. *Formålet med uddannelsen er, at den studerende gennem uddannelsen tilegner sig den viden og de færdigheder, der er forudsætningen for at kunne virke som faglig, pædagogisk og didaktisk **kompetent lærer** i den danske folkeskole i henhold til folkeskolens formål, jf. folkeskolelovens § 1.*

”En organisation, som ikke er professionel, men som forsøger at blive det, må gennemgå en kulturel forandring: Der må udvikles en forståelse for organisationens specielle kompetence, og den må anerkendes både af medlemmerne og udenforstående iagttagere”

(Erling Lars Dale, Pædagogik og professionalitet, Klim, 1998, side 20)

”Et socialt system bryder sammen som organisation, hvis medlemskab reduceres til enkeltstående aktører og deres personafhængige orienteringsindhold”

(Pædagogik og professionalitet, Klim, 1998, E L Dale, side 36)

Personligt ansvar

”En kritisk diskussion er afhængig af det, vi forstå ved **kompetence i første person**. Gyldighed kan kun begrundes gennem samtaler, hvor man må svare for sig selv - og ikke for andre, ikke på andres vegne. I en kritisk diskussion, f. eks. om præmisserne for vores standpunkter, må vi optræde med begrundelser, hvor vi selv står med ansvar for det, der bliver sagt og gjort.”

(Dale, side 72)

Fagpersonlighed - ekspert

Men:

”Man bliver ikke autentisk af at beskæftige sig med sig selv, tværtimod handler autenticitetsidealet om, at man føler sig forpligtet af noget betydningsfuldt og værdifuldt uden for sig selv”

(Per Fibæk Laursen, Den autentiske lærer, 2004)

- Selvevaluerer vi for meget, gør børnene for refleksive for tidligt?

ALMENT - SPECIFIKT

(uanset jeres funktion 😊)

- DEL EN FORTÆLLING, DER REPRÆSENTERER ET GODT PÆDAGOGISK ARBEJDE MED DE UNGE PÅ JERES STU.
- HVAD ER FORTÆLLING ALMENT UDTRYK FOR: HVAD SIGER FORTÆLLINGEN GENERELT OM, HVAD GODT PÆDAGOGISK ARBEJDE ER ?
- HVAD BETYDER DET ALMENE FOR JERES SPECIFIKKE DAGLIGDAG PÅ SKOLEN.

Kilder

- *Pædagogik og professionalitet* (1998) Erling Lars Dale, Klim
- *Det pædagogiske paradoks* (2001) Alexander von Oettingen, Klim
- *Dannelsesteori og didaktik - nye studier* (2001) Wolfgang Klafki, Klim
- *Specialundervisning på hovedet* (2008) Leo Komichke Konnerup (red), Klim